

A mesterséges intelligencia használat szabályozása és dokumentációja a szakdolgozatoknál és más beadandó dolgozatoknál

KRE BTK Szociológia Tanszék

A mesterséges intelligencia (MI), különösen a generatív MI eszközök (pl. ChatGPT, Gemini, Perplexity), jelentős lehetőségeket kínálnak a szociológia szakos hallgatók számára a szakdolgozatírás és más beadandó munkák elkészítése során. Ezek az eszközök támogathatják például a kutatási folyamatokat, a szakirodalom áttekintését, az adatok elemzését és a vizuális anyagok készítését.¹

Az MI használata azonban szabályozott a Károli Gáspár Református Egyetemen ([lásd az egyetemi MI-szabályzatot](#)), a használat általános irányelveit az egyetem [MI útmutatója](#) tartalmazza.

Jelen tájékoztató ismerteti, hogyan alkalmazhatják a szociológia szakos hallgatók az MI-t a szakdolgozatírás és más beadandó munkák készítése során, és hogyan kell dokumentálniuk annak használatát az akadémiai integritás biztosítása érdekében.

Engedélyezett:

- Kutatási ötletek és koncepciók generálása (pl. ChatGPT használata kutatási kérdésekhez).
- Szakirodalmi források keresése és összefoglalása (pl. Perplexity, Consensus, Scopus AI, researchrabbit.ai, stb.) Minden esetben szükséges az MI által javasolt szakirodalom valódiságának és tartalmi relevanciájának ellenőrzése.
- Vizuális anyagok készítése (pl. DALL-E ábrákhoz).
- Adatfeldolgozási szkriptek generálása (pl. Gemini Python kódokhoz).

¹ Részletesebben:

Kutatási ötletek generálása: Az MI segíthet kutatási kérdések és hipotézisek megfogalmazásában, például társadalmi jelenségek elemzéséhez szükséges koncepciók kidolgozásában (pl. ChatGPT használata ötletbörzéhez).

Szakirodalmi kutatás: Az olyan eszközök, mint a Perplexity vagy a Consensus, hatékonyan összegyűjthetik és összefoglalhatják a releváns szakirodalmat, segítve a kutatási háttér megalapozását.

Adatfeldolgozás és elemzés: Az MI támogathatja a kvalitatív és kvantitatív adatok elemzését, például Python szkriptek generálásával interjúk tematikus kódolására vagy statisztikai elemzésekre (pl. Gemini vagy Copilot).

Vizuális anyagok készítése: Az olyan eszközök, mint a DALL-E, alkalmasak ábrák, diagramok vagy infografikák létrehozására a kutatási eredmények szemléltetésére.

Szövegírás támogatása: Az MI segíthet a dolgozat vázlatának elkészítésében, a szöveg strukturálásában vagy nyelvi finomításokban, de nem helyettesítheti a hallgató saját szellemi munkáját.

- Interjú vezérfonal és kérdőív **javítására** történő javaslatkérés, ill. további ötletek beépítése.
- A kapott kutatási eredmények értelmezésének támogatása.
- Stilisztikai eszközként, a megfogalmazás gördülékenyebbé tételére.

Tiltott vagy korlátozott az MI használata minden olyan esetben, amikor az az akadémiai integritást sérti. Például

- a szakdolgozatok, beadandó dolgozatok teljes egészében, vagy azok érdemi részeinek MI-vel történő elkészíttetése, változtatás nélküli átvétele, sajátként való benyújtása.
- Elemzések, következtetések, értelmezések, szakmai állásfoglalások, fordítás automatikus átvétele kritikai feldolgozás és saját gondolkodás nélkül.
- Nem létező források felhasználása; források ellenőrzés nélküli vagy jelöletlen átvétele.
- Személyes, érzékeny vagy védett adatok feltöltése MI-rendszerekbe engedély nélkül; adatvédelmi és etikai elvek megsértése.

Nem szükséges dokumentálni: Az MI használata felületes szövegszerkesztésre, például nyelvhelyességi, helyesírási vagy formázási javításokra (pl. DeepL, Quillbot, Copilot, stb.).

Az MI használatának dokumentálása

A hallgatóknak kötelező nyilatkozniuk arról, hogy használtak-e MI-t a szakdolgozatuk vagy más beadandó munkájuk elkészítéséhez. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell a használt eszközök felsorolását (az alkalmazott MI-eszközök neve), a használat módját (hogyan alkalmazták az eszközt, pl. szöveg javítása, adatfeldolgozás) és a használat célját (mire használták az MI-t a dolgozatban, pl. kutatási koncepció, ábra készítése). Ennek megadása a mellékletben található táblázatos formában történjen. A mellékletben található táblázat példákat is tartalmaz.

A nyilatkozatot a dolgozat részeként (a szakdolgozat végére bekötve) kell benyújtani, a mellékletben szereplő formátumban.

Ezen túlmenően az érintett szövegrészeknél **lábjegyzetben** kell jelölni az MI használatát.

Példák a lábjegyzetben való jelölésre:

- „A kutatási koncepció kidolgozásához ChatGPT-t használtam ötletek generálására.”

- „A szakirodalmi források összegyűjtéséhez és összefoglalásához Perplexity-t és Elicit-et alkalmaztam.”
- „A dolgozat 3. ábrájának generálására DALL-E-t használtam.”
- „Az interjúk vezérfonalának megfogalmazásához Gemini-t vettem igénybe.”
- „Az adatok elemzéséhez szükséges Python szkripteket Copilot segítségével készítettem.”
- „A dolgozat 2. fejezetében saját szövegem gördülékenyebbé tételéhez a ChatGPT-t stilisztikai eszközként a használtam.”

Etikai megfontolások

Az MI használatakor a hallgatóknak az alábbi etikai szempontokat kell figyelembe venniük:

- **Akadémiai integritás:** Az MI által generált tartalmat nem szabad saját munkaként feltüntetni. Minden MI-alapú hozzájárulást megfelelően dokumentálni kell.
- **Plágium elkerülése:** Az MI-generált szövegek használatakor biztosítani kell, hogy ne sértsék a plágiumszabályokat. A KRE által biztosított [Turnitin plágiumellenőrző](#) szoftver segíthet az eredetiség ellenőrzésében, de a hallgatóknak tisztában kell lenniük annak korlátaival, különösen magyar nyelvű szövegeknél (pl. <20% érték esetén hamis pozitív eredmények lehetségesek).
- **Adatvédelem:** Érzékeny adatok (pl. interjúk, kérdőívek) elemzésekor a hallgatóknak intézményi licensszel rendelkező eszközöket (pl. Microsoft Copilot) kell használniuk, hogy biztosítsák az adatok védelmét a GDPR előírásainak megfelelően.
- **Eredetiség:** A szakdolgozat jelentős részének a hallgató saját szellemi munkáján kell alapulnia. Az MI csak támogató eszközként szolgálhat.

Gyakorlati tippek

- **Ellenőrzés:** Mindig ellenőrizze az MI-generált tartalom pontosságát és relevanciáját.
- **Kiegészítés:** Az MI-t segédeszközként használja, és egészítse ki saját elemzéseivel.
- **Etikus használat:** Tartsa be az intézményi szabályokat, és kerülje az MI túlzott használatát.

Hallgatói nyilatkozat az MI-használathoz kapcsolódóan

(Név, Neptun kód) benyújtott munka/dolgozat/mű kapcsán az alábbiakról nyilatkozom:

- A KRE MI-szabályzatát (Szabályzat a mesterségesintelligencia-alapú rendszerek használatáról) és gyakorlati MI-útmutatóját megismertem és ennél fogva
 - a MI-eszközöket – azok korlátait figyelembe véve –, a megadott javaslatok alapján felelősen használtam;
 - a forrásmegjelölésnél követtem az előírt mintát.
- Minden generált adatot és tényt ellenőriztem, azok helyességéért felelek.
- Szerzőként tudomásul veszem kizárólagos felelősségemet a mű tartalmát illetően.
- Tisztában vagyok a dokumentálási kötelezettség elmulasztásának fegyelmi és plágiummal kapcsolatos következményeivel.

A munka során az egyes felhasználási funkciókhoz alábbi eszközöket, az alábbi helyeken használtam (Sorolja fel, a táblázatban szereplő példák mintául szolgálhatnak!)

Felhasználási funkció	Felhasznált eszköz	A felhasználás helye
forrásfeltárás	Pl. Scopus, Elicit, Scite.ai, Research Rabbit	Pl. szakirodalmi áttekintés és irodalomjegyzék
mérőeszköz kidolgozása	Pl. ChatGPT, Copilot, Gemini	Pl. kérdőív / interjú-protokoll stb. kidolgozása
adatelemzés	Pl. ChatGPT, Copilot, Gemini, Atlas.ti	Pl. az anonimizált adataim elemzéséhez a megadott instrukciók alapján kértem kimutatást.
adatvizualizáció	Pl. ChatGPT, Copilot, Gemini, Gamma	Pl. a megadott adatok alapján generáltattam ábrát az eszközzel.
stilizálás, lektorálás	Pl. DeepL, Quilbot, Copilot	Pl. a megírt szöveget az adott eszközzel nyelvtanilag stílizáltattam, majd ezután ellenőriztem és javítottam a kapott eredményt.
illusztráció, kép	Pl. DALL-E, NotebookLM	Pl. a megadott tartalom alapján generáltattam magyarázó áttekintő ábrát.
fordítás	Pl. DeepL, Grammarly, Copilot, ChatGPT	Pl. a XY fejezetben szereplő idézeteket ezzel a szoftverrel fordítottattam le.
Egyéb MI használat	Pl.	Pl.

Budapest, 20... ..

Szerző: